

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työnvälityslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työnvälityslakia siten, että liikkuvuusavustusjärjestelmää supistetaan luopumalla kokonaan alkuavustuksesta, jota on maksettu työvoiman kotimaisen liikkuvuuden sekä paluumuuton tukemiseksi. Myös Pohjoismaiden kansalaisille myönnettyistä tutustumismatkakorvauksista ehdotetaan luovuttavaksi. Työttömälle tai työttö-

myysuhan alaiselle voitaisiin maksaa jatkossa matkakustannusten korvausta työpaikkaan tutustumista, työsopimusneuvottelua tai uuteen työpaikkaan siirtymistä varten.

Esitys liittyy valtion vuoden 1993 talousarvioesitykseen. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Työnvälityslain 3 a §:n (1645/91) mukaan työttömälle tai välittömästi työttömyysuhan alaiselle työnhakijalle voidaan myöntää matkakustannusten korvausta työpaikkaan tutustumis- tai työsopimusneuvottelumatkasta ja uuteen työpaikkaan siirtymismatkasta sekä alkuavustusta muutosta aiheutuviin kustannuksiin. Koululaiselle ja opiskelijalle voidaan korvata matkakustannuksia kesäloma-aikana tapahtuvaa työskentelyä varten. Matkakustannusten korvauksen ja alkuavustuksen saannin edellytyksenä on työttömyyden tai sen uhan lisäksi sekä hakijan asuinpaikkakunnan että vastaanottavan paikkakunnan kyseisen alan työllisyys-tilanteen selvittäminen. Työajan uudessa työpaikassa tulee olla keskimäärin vähintään 18 tuntia viikossa. Alkuavustuksen saamiseksi edellytetään lisäksi, että työpaikka on pysyvä. Alkuavustuksen suuruus on valtion virkamiesten matkustussäännön mukainen kokopäiväraha kerrottuna 35:llä eli 5 775 markkaa.

Ulkomailta Suomeen muuttavalle ja pysyvän ansiotyön aloittavalle paluumuuttajalle voi-

daan työnvälityslain 3 b §:n (1645/91) nojalla maksaa alkuavustusta muuttokustannusten korvaamiseksi. Pohjoismaissa asuvalle Pohjoismaiden kansalaiselle voidaan saman pykälän mukaan maksaa matkakorvauksia tutustumismatkoista Suomessa oleviin työpaikkoihin. Paluumuuttajalle maksettavan alkuavustuksen suuruus on mainitun matkustussäännön mukainen kokopäiväraha kerrottuna 45:llä, 55:llä tai 65:llä riippuen siitä mistä muutto tapahtuu. Alkuavustuksen suuruus on siten 7 425—10 725 markkaa.

Vuonna 1991 matkakustannusten korvausta myönnettiin 7 000 henkilölle ja alkuavustusta maan sisäisessä muutossa 2 100 henkilölle. Määrät ovat yli puolta pienemmät kuin edellisvuonna. Paluumuuttajien alkuavustusta vuonna 1991 myönnettiin 750 henkilölle. Vuoden 1992 alkupuoliskolla alkuavustuksia on myönnetty kaikkiaan 260 henkilölle.

Liikkuvuusavustusjärjestelmän tavoitteena on ollut työvoiman liikkuvuuden, työttömien työnsaannin ja avoimien työpaikkojen täyttämisen edistäminen. Nykyisessä työllisyystilanteessa avustusten merkitys on vähäinen. Tämän vuoksi ja ottaen huomioon, että alkuavustus on

kohdistunut vain osaan toiselle paikkakunnalle muuttavista, ehdotetaan, että alkuavustuksesta luovutaan kokonaan sekä kotimaassa että paluumuutossa. Myös Pohjoismaiden kansalaisille myönnettävistä tutustumismatkakorvauksista ehdotetaan luovuttavaksi. Tämä tukimuoto on Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) ja siihen liittyvän työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta annetun asetuksen vastainen, koska se rajaa edun saajien piirin ainoastaan Pohjoismaissa asuviin Pohjoismaiden kansalaisiin. Näitä matkoja on korvattu vuonna 1991 yhteensä 160 henkilölle ja vuoden 1992 alkupuoliskolla 68 henkilölle. Matkakustannusten korvaamismahdollisuus sen sijaan tulisi säilyttää, koska olisi kohtuutonta työtöntä työnhakijaa kohtaan, jos hän joutuisi matkustamaan omalla kustannuksellaan työvoimatoimiston osoittaessa hänet toiselle paikkakunnalle. Matkakustannusten korvaaminen edistäisi lisäksi työttömien tasavertaista työnhakua, heidän työnsaantiaan sekä avoimien työpaikkojen laadukasta täyttymistä samoin kuin työnvälityksen mahdollisuuksia aktiiviseen työhönsoitustoimintaan.

Ehdotetun työnvälityslain 3 a §:n mukaan työttömälle tai työttömyysuhan alaiselle työnhakijalle voitaisiin maksaa kuten voimassa olevan lainkin mukaan matkakustannusten korvausta matkasta, jonka hän tekee työpaikkaan tutustumista, työsopimusneuvottelua tai uuteen työpaikkaan siirtymistä varten. Työttömyysuhka voisi olla välitön tai työttömyys voisi konkretisoitua vasta myöhemmin esimerkiksi sijaisuuden päätyttyä. Myös opiskelijalle tai koululaiselle voitaisiin maksaa vastaavia korvauksia loma-aikana tapahtuvaa työskentelyä varten.

Tarkemmin matkakustannusten korvauksen saantiedellytyksistä säädettäisiin asetuksella. Edellytyksenä tulisi olla, että hakija on ilmoittautunut työvoimatoimistoon ja työvoimatoimisto on osoittanut hakijan tarkistettuaan, että työpaikka on avoinna. Hakija voisi siten itsekin hankkia kyseisen työpaikan. Työpaikan tulisi olla Suomessa hakijan asuinpaikkakunnan työssäkäyntialueen ulkopuolella. Työnhakijan työssäkäyntialueen tai vastaanottavan paikkakunnan työllisyystilanteella ei nykyisestä poiketen olisi merkitystä matkakustannusten korvausta myönnettäessä. Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansalaisilla olisi samanlainen oikeus korvaukseen kuin suomalaisellakin sen jälkeen kun hän on saavuttanut

työntekijäaseman. EY:n tuomioistuimen ratkaisukäytännön mukaan oikeus saada sellaisia palveluja, joihin liittyy sosiaalisia etuuksia, syntyy vasta kun henkilöllä on työntekijäasema asianomaisessa maassa. Työntekijäaseman henkilö saavuttaa tekemällä työsopimuksen.

Korvattavia matkakustannuksia olisivat matkaliput, päivärahat ja majoittuminen, jotka korvattaisiin valtion virkamiesten matkustussäännön toisen matkaluokan mukaan. Matkakustannukset korvattaisiin kokonaiskustannuksiltaan halvinta matkustustapaa käyttäen.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Vuonna 1991 liikkuvuusavustuksiin käytettiin 23,9 miljoonaa markkaa ja vuonna 1992, jolloin uusittu liikkuvuusavustussjärjestelmä on ollut voimassa, heinäkuun loppuun mennessä on käytetty noin 7 miljoonaa markkaa. Kotimaisiin ja ulkomailta palanneitten paluumuuttajien alkuavustuksiin määrästä on käytetty vajaa 6 miljoonaa markkaa ja kotimaisiin matkakustannusten korvauksiin hiukan yli miljoona markkaa. Ehdotetun lainmuutoksen mukainen määräraharahatarve vuonna 1993 olisi 9 miljoonaa markkaa, josta yksi miljoona on tarkoitettu paluumuuttoa koskevaan tiedotukseen, Tukholman tietopalveluun ja Pietarissa, Tallinnassa ja Petroskoissa järjestettävään vastaavaan tiedotustoimintaan sekä inkeriläisten ammatillisten valmiuksien tukemiseen Suomessa. Summassa on otettu huomioon, että paluumuuttajan alkuavustuksia lain voimaantulosäännöksen mukaan voitaisiin myöntää vuoden 1993 kesäkuun loppuun saakka niille, jotka ovat muuttaneet Suomeen ennen tämän lain voimaantuloa.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993. Sitä on tarkoitus soveltaa niihin liikkuvuusavustushakemuksiin, jotka on jätetty työvoimaviranomaiselle mainittuna päivänä tai sen jälkeen. Paluumuuttaja voi voimassa olevan säännöksen mukaan hakea alkuavustusta kuuden kuukauden kuluessa Suomeen muuttamisesta. Tämän vuoksi paluumuuttajan alkuavustusta koskevaa säännöstä

sovellettaisiin vuoden 1993 kesäkuun loppuun saakka niiden osalta, jotka ovat muuttaneet Suomeen ennen lain voimaantuloa, mutta saavat pysyvän ansiotyön vasta myöhemmin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

työnvälityslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 2 päivänä kesäkuuta 1959 annetun työnvälityslain (246/59) 3 b §, sellaisena kuin se on 13 päivänä joulukuuta 1991 annetussa laissa (1645/91), sekä
muutetaan 3 a ja 16 a §,
 sellaisina kuin ne ovat mainitussa 13 päivänä joulukuuta 1991 annetussa laissa, seuraavasti:

3 a §

Työttömälle tai työttömyysuhan alaiselle työnhakijalle voidaan hakemuksesta myöntää matkakustannusten korvausta matkasta, jonka hän tekee työpaikkaan tutustumista, työsopimusneuvottelua tai uuteen työpaikkaan siirtymistä varten. Matkakustannusten korvausta voidaan myöntää myös koululaiselle ja opiskelijalle toisella paikkakunnalla loma-aikana tapahtuvaa työskentelyä varten.

Matkakustannusten korvauksen myöntämisen edellytyksistä säädetään tarkemmin asetuksella.

16 a §

Rangaistus 3 a §:ssä mainitun korvauksen

petollisesta hankkimisesta tai sen yrittämisestä tuomitaan sen mukaan mitä rikoslain 36 luvun 1—3 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1993.

Tätä lakia sovelletaan niihin hakemuksiin, jotka on jätetty mainittuna päivänä tai sen jälkeen. Henkilö, joka on muuttanut ulkomailta Suomeen ennen tämän lain voimaantuloa, säilyttää kuitenkin oikeutensa hakea paluumuuttajan alkuavustusta 30 päivään kesäkuuta 1993 saakka.

Helsingissä 9 päivänä lokakuuta 1992

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Työministeri Ilkka Kanerva

Laki

työnvälityslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 2 päivänä kesäkuuta 1959 annetun työnvälityslain (246/59) 3 b §, sellaisena kuin se on
 13 päivänä joulukuuta 1991 annetussa laissa (1645/91), sekä
muutetaan 3 a ja 16 a §,
 sellaisina kuin ne ovat mainitussa 13 päivänä joulukuuta 1991 annetussa laissa, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 a §

Työnhakijoiden työnsaannin ja avoimien työpaikkojen täyttämisen edistämiseksi voidaan työvoimatoimistoon ilmoittautuneelle työttömälle tai välittömästi työttömyysuhan alaiselle työnhakijalle myöntää matkakustannusten korvausta matkasta, jonka hän tekee työpaikkaan tutustumista, työsopimusneuvottelua tai uuteen työpaikkaan siirtymistä varten, sekä alkuavustusta muutosta aiheutuviin kustannuksiin. Matkakustannusten korvausta voidaan myöntää myös koululaiselle ja opiskelijalle toisella paikkakunnalla kesäloma-aikana tapahtuvaa työskentelyä varten.

Matkakustannusten korvauksen ja alkuavustuksen myöntämisen edellytyksenä on:

1) ettei työnhakijalla ole työvoimatoimiston arvion mukaan mahdollisuuksia sijoittua asuinpaikkakuntansa työssäkäyntialueella ammattitaitoaan vastaavaan työhön;

2) että työnhakija muuttaa työhön Suomesa asuinpaikkakuntansa työssäkäyntialueen ulkopuolelle sellaiselle paikkakunnalle, jolla ei ole saatavissa hänen alansa tai lähialojen työvoimaa; ja

3) että työaika uudessa työpaikassa on vähintään keskimäärin 18 tuntia viikossa.

Lisäksi alkuavustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että ansiotyö on pysyvä.

3 b §

Ulkomailta Suomeen muuttavalle ja täällä pysyvän ansiotyön aloittavalle Suomen kansalaiselle, entiselle Suomen kansalaiselle tai henkilölle, jonka vanhemmista ainakin toinen on tai on

Ehdotus

3 a §

Työttömälle tai työttömyysuhan alaiselle työnhakijalle voidaan *hakemuksesta* myöntää matkakustannusten korvausta matkasta, jonka hän tekee työpaikkaan tutustumista, työsopimusneuvottelua tai uuteen työpaikkaan siirtymistä varten. Matkakustannusten korvausta voidaan myöntää myös koululaiselle ja opiskelijalle toisella paikkakunnalla *loma-aikana* tapahtuvaa työskentelyä varten.

Matkakustannusten korvauksen myöntämisen edellytyksistä säädetään tarkemmin asetuksella.

(kumotaan)

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

ollut Suomen kansalainen, voidaan myöntää alkuavustusta muutosta aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi. Alkuavustuksen myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että työaika on uudessa työpaikassa vähintään keskimäärin 18 tuntia viikossa ja että ansiotyö on pysyvä.

Pohjoismaissa asuvalle Pohjoismaiden kansalaiselle, joka on työtön tai työttömyysuhanalainen, voidaan myöntää matkakustannusten korvausta tutustumismatkoista Suomessa oleviin työpaikkoihin. Korvausta voidaan myöntää myös mukana matkustavan puolison ja lasten matkakustannuksista. Puoliso on rinnastetaan henkilö, joka elää tutustumismatkan tekijän kanssa avioliitonomaisissa oloissa.

16 a §

Rangaistus 3 a ja 3 b §:ssä mainitun avustuksen petollisesta hankkimisesta tai sen yrittämisestä tuomitaan sen mukaan mitä rikoslain 36 luvun 1—3 §:ssä säädetään.

16 a §

Rangaistus 3 a §:ssä mainitun korvauksen petollisesta hankkimisesta tai sen yrittämisestä tuomitaan sen mukaan mitä rikoslain 36 luvun 1—3 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993.

Tätä lakia sovelletaan niihin hakemuksiin, jotka on jätetty mainittuna päivänä tai sen jälkeen. Henkilö, jo on muuttanut ulkomailta Suomeen ennen tämän lain voimaantuloa, säilyttää kuitenkin oikeutensa hakea paluumuuttajan alkuavustusta 30 päivään kesäkuuta 1993 saakka.
